# СВОБОДА SVOBODA
## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 177. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, пятниця, 1-го серпня 1947. No. 177. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, August 1, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE


## КАНДИДАТИ НА БУДУЧОГО ПРЕЗИДЕНТА ЙДУТЬ НА ВИПЕРЕДИ

Ню Йорк, 31 липня. — Вісті, призбирані пресовими агенціями в таборі республиканців вказують, що підготова до кандидатури на президента в 1948 році йде в повнім розгоні. Колишній кандидат на віце президента, сенатор Джан В. Брикер, оповістив на пресовій конференції в місті Коломбус, Огайо, що він не старається за кандидатуру на наступний рік, а зате буде підтримувати свого товариша, сенатора Роберта А. Тефта, який під час минулої сесії конгресу вмів знаменито втримати разом солідарність республиканців і довести до ухвалення важних законопроєктів.

Коли запитали про думку нюйорського губернатора Тамеса Е. Дюія про цю заяву Брикера, він висловив своє здивування тому, що при минулих виборах Брикер був кандидатом на віцепрезидента, а Дюі на президента з рамени Республиканської Партії. Дюі перебуває тепер у Флин, в стейті Мишиген. У Лос Анджеліс перебуває тепер Гаролд Е. Стасен, який давно вже самий проголосив свою кандидатуру на президента на найближчій республиканській конвенції. Коли його запитали про думку в справі кандидатів, він заявив, що Дюі не надається на республиканського кандидата тому, що він не виявляв свого становища у важних політичних справах.

Американська Партія Вегетаріянів відбула свої наради в готелі Комодор у Ню Йорку і в понеділок 28 липня назначила кандидатом на президента д-ра Джана Максвела з Шикаґа. Він має 84 літ і вславився як натуропат. Партія рахує своїх прихильників на 5,000,000 душ.

### ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ПРОЄКТИ З ВИДАТКАМИ НА 16 БІЛЬЙОНІВ.

Вашинґтон.—Президент Труман одобрив подавляючи частину законопроєктів, ухвалених в останніх днях нарад конгресу, в котрих назначені видатки у збірній висоті на 16 більйонів долярів. На військові цілі припадає пять з половиною більйонів, на втримання різних бюр понад вісім більйонів, а між ними лише на Адміністрацію Ветеранів близько сім більйонів; на департамент рільництва призначено 613 мільйонів, а на допомогу Европі й утримання окупаційних сил понад півтора більйона. Разом президент підписав в середу 30 липня 57 законопроєктів, а заветував два. Один із заветованих билів мав признати право громадянства шведові Германові Трамові, що мешкає в Ню Йорку.

### НОВІ ЛІТАКИ ДЛЯ ПЕРЕВОЗУ АТОМОВОЇ БОМБИ.

Вашинґтон. — Перші вістки про величину атомової бомби подав вирібник літаків Глен А. Мартин на засіданні сенатської підкомісії для воєнного слідства. Він виявив, що досі для атомової бомби призначено на літаках місце величини 6 стіп ширини і 18 довжини. Таких літаків марки Бі-29 вироблено принаймні 30 і вони були готові кидати бомби на Японію, коли б вона не була здалася. Тепер розміри атомової бомби змінені й тому треба змінити величину місця на літаках. Одначе перебка місця на теперішних літаках не можлива, тому треба будувати нові літаки для цеї цілі. Чи це мають бути більші чи менші літаки, Мартин не виявив.

### ДОСВІД З РОЗБИТТЯМ АТОМУ В СТРАТОСФЕРІ.

Принстон, Н. Дж., 30 липня. — Проба полету бальонів до висоти 100,000 стіп удалася, як про це споніщає д-р Лойд Г. Луїс, який мав нагляд над експериментом. Він теж виявив, що бальони мали на цілі провірити, чи можливо розбити атом у стратосфері. До бальонів були причіплені відповідні інструменти. Один з таких приладів упав недалеко Готорн, у Пенсилвенії. Туди поїхав з Принстону проф. д-р Генрі де Волф Смит і провірив, що бальон долетів до висоти 75,000 стіп і що досвід удався, бо інструмент був ненарушений.

### ЗРАДНИК З ВОЄННИХ ЧАСІВ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ДОЖИВОТТЯ.

Бостон, Масс., 30 липня. — Доглес Чандлер, якого судейська лава признала винним в зраді Америки за його діяльність під час війни, дістав кару вязниці на ціле життя й грошеву кару у висоті $10,000. Він був на службі націстів і проголошував по радіо з Берліну пропаганду з націстівськими „ідеями". Після проголошення присуду Чандлер заявив, що він робив це з переконання, бо хотів вратувати Америку перед пануванням світового жидівства. Він висловив лише свій жаль, що його ідеї ще не прийнялися.

### НЕ ХОЧУТЬ ВАНТАЖИТИ КОРАБЛЯ З АМУНІЦІЄЮ

Ню Йорк. — Докові робітники відмовилися навантажувати на корабель Молда амуніцію, призначену для Европи, боячися вибуху нітрату. Вони зажадали платні по $3.30 замісць дотеперішньої $1.65 на годину.

## Передумують пляни Злучених Держав для уневажнення совєтського вета

Вашинґтон, 30. липня. — Урядовці департаменту стейту провели ввесь день на обдумуванні способів, як обійти совєтське вето в справі висилки на Балкан постійної комісії для слідження тамошнього положення. Департамент стейту вважає, що останнє вето совєтського делегата в Обєднаних Державах знищило працю цілих місяців, витрачену на складення плянів для втримання миру на Балкані. Американський делегат до О. Д. Гершел В. Джансон, приявний на нарадах, подав думку, щоб дати час делегатам з О. Д. запитатися своїх урядів, як вони ставляться до справи висилки комісії на Балкан, заки ще Америка вийде із своєю пропозицією після вета. На всякий випадок всі погодилися, щоб справу видвигнути ще раз у відповідній формі в Раді Безпеки О. Д. в Лейк Соксес.

### ЧЕРГОВИЙ ПРОТЕСТ АМЕРИКИ ДО РОСІЇ.

Вашингтон. — Уряд Злучених Держав вислав ще один протест до Москви проти забирання Совєтами маєтків з Італії, Угорщини, Болгарії і Румунії. Подібний протест мав бути внесений теж і Англією в порозумінні з департаментом стейту. Американська нота, передана в Москві міністрови закордонних відносин Вячеславові Молотову, жадає повних інформацій про маєтки, які Росія вивезла із згаданих країн.

### РИМСЬКІ СПІВАКИ ПРИЇХАЛИ В АМЕРИКУ.

Ню Йорк, 31. липня. — Вчора привитав посадник Ню Йорку Вилйем О'Двайер в міськім ратуші 54 римських співаків, які приїхали до Америки на співацьке турне. Після привіту хор відспівав низку пісень під отвертим небом на сходах ратуші. Хор має вже назначені виступи в Ню Йорку й Бруклині. Ним дириґує монсіньор Лічініо Рефіче. У хорі є хлопці, що співають сопранами й альтами, а решта це мужеський хор. Посадник О'Двайер сказав, що хор приїхав сюди як „амбасада доброї волі" з Риму.

### В АРГЕМНТИНІ „ЗАМОРОЖЕНО" РОБІТНИЧІ ПЛАТНІ.

Буенос Айрес, Арґентина, 30. липня. — Арґентинський уряд придумав новий спосіб для піднесення продукції, іменно заборонив пдвишку робітничих платень, доки не буде підвищена продукція в промислових підприємствах. Це є зміна політики, яку ввів теперішній президент Хуан Д. Перон. У минулому році він підвищив робітникам платню на 30 до 100 відсотків, а це вплинуло на прихильний настрій до його режиму серед робітничого загалу.

## Війна в Індонезії міжнародньою проблемою

### ІНТЕРВЕНЦІЯ АВСТРАЛІЇ В РАДІ БЕЗПЕКИ В СПРАВІ ПОСЕРЕДНИЦТВА.

#### Індія обвинувачує Голяндію за „нарушення миру". Війна продовжується.

Лейк Соксес, Н. Й., 30. липня. — Австралійський уряд несподівано звернувся сьогодні до Ради Безпеки О.Д. в справі голяндсько-індонезького конфлікту, пропонуючи посередництво Ради Безпеки. Австралія не робить жодних обвинувачень, тільки пропонує, щоби Рада Безпеки домоглася негайного припинення воєнних дій та безсторонно і „без пересудів" до будьякої з воюючих сторін посередничала в переговорах на базі Шерібонського договору. В австралійському зверненні стверджується факт, що в Індонезії від 10 днів продовжуються воєнні дії, що є „нарушенням миру" та підпадає під VI. розділ чартеру О.Д. 39 стаття цего розділу уповажнює Раду Безпеки поробити відповідні заходи для „вдержання, чи привернення міжнародного миру і безпеки". На підставі 40 статті цего розділу Австралія пропонує, щоби Рада Безпеки наказала обидвом партіям припинити вогонь та почала посередництво в переговорах „без пересудів до прав, притенсій і позиції заінтересованих сторін".

В справі подій в Індонезії в гострішій формі звернувся до Ради Безпеки О.Д. уряд Індії, обвинувачуючи Голандію в „нарушені миру" та початку воєнних дій без попередження і в часі, як індонезька делегація перебувала в Батавії для переговорів з голандськими властями. Звернення Індії підпадає під VII. розділ чартеру Ради Безпеки, який передбачує міжнародню акцію проти порушника миру, від дипломатичної інтервенції та господарських санкцій починаючи, а на колективному міжнародному проголошенні війни кінчаючи. Австралійське та індіське звернення будуть поставлені на порядок нарад Ради Безпеки вже завтра.

Батавія, Джава, 30. липня. (АП). — Голандське командування повідомляє про дальші успішні дії голандських військ, що швидко захоплюють щораз нові теритолії на островах Джаві і Суматрі. На поодиноких опанованих територіях голандці творять нові автономні уряди.

Лондон, 30. липня. — Секретар закордонних справ Бевин повідомив сьогодні в Палаті Громад, що британський уряд припинив висилку зброї для вжитку в Індії, як теж припинив вишкіл голандських військ для колоніяльної акції.

### ПІСЛЯ СОВЄТСЬКОГО „ВЕТА" В БАЛКАНСЬКІЙ СПРАВІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 30. липня. — Совєтське вето проти американської пропозиції щодо створення пів-перманентної комісії О.Д., яка слідкувала б за розвитком подій на кордонах Греції, виключає можливість будьякого полагодження цеї справи. У висновку, західні потуги обмірковують плян відповідного скріплення існуючої підкомісії, що дозволить оминути совєтське вето і вможливить О.Д. відповідну контролю та нагляд над розвитком подій на Балканах. Американський представник в Раді Безпеки, Гершел В. Джансон, після нарад в департаменті стейту в справі совєтського вета заявив, що негайно буде проголошене рішення американського уряду щодо дальшої акції в цій справі.

### АВСТРАЛІЯ ПІДДЕРЖУЄ АМЕРИКУ В ЯПОНСЬКІЙ СПРАВІ.

Токіо, 30. липня. — Сьогодні під час прийняття в клюбі кореспондентів виступив з промовою австралійський віце-премієр і міністер закордонних справ в одній особі, д-р Герберт В. Еватт. Він піддержував американський плян мирового договору з Японією, який після кількох стадій вступних та остаточних нарад міг би бути підписаний вже в квітні, або травні наступного року. Американський плян процедури з більшістю голосів і без великодержавного вета Еватт назвав „демократичним і справедливим", що єдине може встановити і забезпечити тривкий мир. Як відомо, Совєтський Союз відкинув американський плян полагодження японської справи, заявляючи, що він незгідний з дотеперішнім, постановами та порозуміннями.

### З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В ЕВРОПІ.

#### ПЕНУМ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ РАДИ.

Мюнхен. (У.Т.) — В половині минулого місяця тут сідбувся третій з черги пленум Головної Ураїнської Переселенчої Ради при участі представників церкви, центральних установ та організацій. На порядку нарад були справи переселення і оселення, організація колонізаційних кооперативних громад, зміна статуту ГУПРади та інше.

### ВИЇХАЛИ ДО БРАЗИЛІЇ.

Новий Ульм, Німеччина. (У.В.) — Дня 19. червня з українського табору в Новому Ульмі виїхала до Бразилії нова група українських переселенців.

### ВІСТІ ВІД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ.

В половині червня відбулася конференція представників СУЖ з відповідними американськими військовими чинниками. Узгіднено цілий ряд актуальних питань щодо української прекси та пообіцяно їй новий приділ паперу.

## МОСКВА СУСПЕНДУВАЛА І ВИГНАЛА УКРАЇНСЬКОГО ЄПИСКОПА

Москва, 30. липня. — Агенція Юнайтед Прес подає таке коротке повідомлення: журнал Московського Патріярхату Російської Православної Церкви повідомив сьогодні, що Церква позбавила українського єпископа Михаїла права виконувати релігійну службу та заслала його до монастиря в Білорусі, у віддалені 500 миль. Журнал не подає причини цеї акції".

### СОВЄТСЬКА НАПАСТЬ НА ПАПУ.

Москва, 30 липня (АП). — Совєтський журнал „Новое Время" накидується сьогодні на Папу, що він дозволив головнокомандуючому союзницькими збройними силами на Середземноморському просторі, ген. Джанові С. Г. Лі, використати проповідальницю катедри св. Павла тля його виступу „проти сил нової демократії". Большевицька газета твердить, що ген. Лі взивав до американсько-британської єдности в боротьбі проти большевизму („нової демократії") та що Папа хотів би створити мир в світі при допомозі американських воєнних кораблів.

### АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕКРЕТАР ВІЙНИ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 30 липня. — Сьогодні перед вечером прилетів тут літаком американський секретар війни Кеннет С. Роєл, з метою дістати безпосередньо від американського команданта в Німеччині ген. Клея інформації щодо окупаційних проблем, та з черги поінформувати ген. Клея про біжучі справи американської закордонної політики. У звязку з цими відвідинами кружляють всілякі поголоски.

### ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ „ВЕЛИКОЇ ЧВІРКИ".

Лондон, 30 липня. — Британський уряд запросив заступників міністрів закордонних справ Злучених Держав, Совєтського Союзу і Франції на вступні розмови в справі підготовки конференції закордонних міністрів „Великої Чвірки", що мала б відбутися в половині листопада в Лондоні та обговорити справу мирового договору з Німеччиною. Совєтський Союз вже прийняв запрошення.

### ГОСПОДАРСЬКА КРІЗА АНГЛІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

Лондон, 30 липня. — Господарська кріза в Англії, не зважаючи на всі дотеперішні заходи уряду та створених ним агенцій, продовжується та видвигає щораз нові труднощі. Премієр Атлі, піддержаний більшістю своєї партії, заповів нові драстичні заходи, головно щодо британських закордонних видатків. Йде про те, щоб „залатати" час, аж доки буде ухвалений та здійснений план Маршала щодо американської допомоги.

### ПРОПОНУЮТЬ ВІДЛОЖИТИ ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА.

Ню Йорк, 31 липня. — В наступному році в Англії мала б відбутися міжнародна спортова імпреза, відома під традиційною назвою Олімпіяди. Американська преса видвигнула пропозицію, щоби імпрезу відложити, бо з американського боку вона не була б „фер". Діло в тому, що тоді, як американські змагуни мають до розпорядження все, що тільки бажають, европейські живуть на голодних пайках і їх пожива часто протягом цілого тижня не має стільки кальорій, що американський звичайний один обід. Якщоб Америка хотіла окремо допомогти змагунам, то насамперед мусіла б подумати про дітей, сиротів і т. п., а в теперішних обставинах неможливо допомагати всім.

### РЯТУЮТЬ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ.

Женева, 30 липня. — На торговельній конференції в Женеві, завданням якої є підготовити створення Міжнародної Торговельної Організації, Злучені Держави Америки, Велика Британія та інші західні держави докладають всіх зусиль, щоби вдержати Чехословаччину в цій організації, незважаючи на натиск Совєтського Союзу. В тій цілі ухвалено окремі клявзулі, які створюють відповідні можливості співпраці теж для не-членів організації, на випадок, якщоб Совети заборонили своїм сателітам належати до неї.

### СУДЯТЬ 14 ЮГОСЛАВСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ.

Білгород, Югославія, 30 липня. — Сьогодні тут повідомлено, що вчера почався в Любляні на Словенії судовий процес проти 14 визначних югославських провідників та інтелектуалів, обвинувачених за „проти-народну діяльність". Їм закидується звязок зі західними союзниками, допомогу та організацію втечі з Югославії „ворогів народу" і т. п.

### „НІЧИЯ ТЕРИТОРІЯ" В ПОЛЬЩІ.

Требніца, Польща, 30 липня. — Описуючи новоприлучені до Польщі території, що перед війною належали до Німеччини, американські кореспонденти називають їх „нічиєю землею", неопанованою польською адміністрацією, хоча й робиться намагання в цьому напрямку. „Сумний вигляд порожної землі" пишеться в кореспонденції.

**"SVOBODA" (Ukrainian Daily)**

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

| ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи. | | SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy. | |
|---|---|---|---|
| На рік | $7.00 | One year | $7.00 |
| На пів року | $3.75 | Six months | $3.75 |
| На три місяці | $2.00 | Three months | $2.00 |
| В Джерзі Сити і Заграницею: | | Foreign and Jersey City Rates: | |
| На рік | $10.00 | One year | $10.00 |
| На пів року | $ 5.25 | Six months | $5.25 |
| На три місяці | $ 2.75 | Three months | $2.75 |
| Число в понеділка (з англійською Частиною): | | Monday's issue (with Ukrainian Weekly): | |
| На рік | $2.50 | One year | $2.50 |
| На пів року | $1.50 | Six months | $1.50 |

За оголошення редакція не відповідає.


# НА СТОРОЖІ СВОБОДИ І МИРУ

Сьогодні наша країна обходить знаменну річницю: сорокліття з дня створення Американської Повітряної Збройної Сили. Сорок років тому, 1-го серпня 1907 року, офіціяльним розпорядком створено перший повітреплавний відділ при Сигнальному Корпусі. З цего відділу, з обмеженими тоді можливостями та обмеженими завданнями, розвинулася протягом сорок років могутня Американська Повітряна Збройна Сила, якій технічно і якостево не дорівнює жодна інша країна та яку без пересади можна назвати одним з найголовніших сторожів американської свободи і світового миру.

Це була американська авіяція, що сама та своєю технічною і матеріяльною допомогою іншим союзникам врятувала світ від страшної гітлерівської загрози в останній війні. Розторощивши ресурси воєнного потенціялу Німеччини, Японії і їх сателітів та безпосередньою участю в фронтовій боротьбі, американська авіяція відіграла головну ролю в переможному закінченні війни та в започаткуванні нового миру в світі, на сторожі якого вона тепер стоїть. Американський літак, що скинув атомову бомбу на Японію, має під цим оглядом практичне і символічне значення.

Ясно, що значення американської авіяції не закінчується тільки на охороні нашої країни й наших свобід та на зберіганні світового миру. Вона бо рівночасно є справжнім авангардом в загальному прогресі в найширшому розумінні того слова. Сьогодні вже не має на земній кулі закутини, куди не сягало б крило американської авіяції. Розвиваючись і вдосконалюючись сама шаленим темпом, вона поскорочувала шляхи сітових звязків, вона вже не з кожним роком, а прямо з кожним місяцем встановляє нові рекорди швидкости, а своїм загальним розвитком віддає величезну прислугу та створює величезні нові можливості для дальшого розвитку науки і цивілізації взагалі. Недосяжні колись полюси земного ґльобу, стратосфера, широкі океани і безмежні простори перестали бути загадкою для людини власне завдяки авіяції, насамперед американській авіяції.

Сьогодні, в День Повітряних Збройних Сил, наші голови склонюються насамперед в пошані до тих наших героїв, що в рядах авіяції склали найбільшу жертву, бо жертву свого життя в обороні нашої країни, наших вольностей та в обороні миру. З такою самою пошаною згадуємо наших геройських піонірів, що віддали своє життя, промощуючи нові шляхи для розвитку авіяції, а нею для розвитку загального прогресу.

Пишаючись нашими дотеперішніми досягненнями в ділянці авіяції, та вітаючи її з днем її свята, ми з черги можемо її запевнити, що для неї маємо не тільки найкращі побажання, але й всі наші зусилля віддамо для її розвитку та її скріплення. Бо всі ми свідомі, що чим більше і чим кращі мотори гудітимуть над нашими головами, тим безпечніше ми зможемо продовжувати нашу щоденну працю і тим спокійніше відпочивати після неї під охороною стальних крил наших Повітряних Збройних Сил. Ми переконані, що сьогодні такі побажання, такі переконання і такі надії щодо Американських Повітряних Збройних Сил маємо не тільки ми, американці, але й всі інші миролюбні народи в цілому світі.

# АРМІЯ МИРУ

## ЗАЯВА ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧОГО АМЕРИКАНСЬКИМИ ПОВІТРЯНИМИ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ ГЕНЕРАЛА КАРЛА СПАЦА.

З нагоди сорокової річниці створення американських Повітряних Збройних Сил, що припадає сьогодні, 1-го серпня, їх головнокомандуючий генерал Карл Спац зложив в дні 15. липня таку заяву:

**1-го серпня 1947 ми обходимо День Повітряних Сил, з постановою, що наша свободолюбна Нація мусить допомогти гарантувати безпеку світу, зберігаючи стан військового поготівля.**

**В цю сорокову річницю створення Повітряних Збройних Сил ми згадуємо геройські діла минулого та складаємо вдячність і віддаємо пошану живим і мертвим, які своїми зусиллями та своїми жертвами скріплють наше рішення зберегти мир при допомозі повітряної потуги.**

**Повітряні Збройні Сили народились в 1907 році як окремий відділ Сиґнального Корпусу і він складався з одного старшини та двох звільнених вояків. Під час першої світової війни тількищо створена Повітряна Сила зросла в організацію, що нараховувала 195,000 старшин і вояків. Багато сміливих летунів, що своєю гончою боротьбою понад Францію були піонірами в розвитку боєвої тактики, залишились в службі, продовжуючи боротьбу за сильне повітряне рамя, що вдержувало б безпеку Нації.**

**В другій світовій війні вже понад 2,400,000 старшин і вояків Повітряних Збройних Сил своїми ударами забезпечили нашу перемогу в Европі та вирішили долю Японії.**

**Сьогодні Повітряні Збройні Сили пишаються тим, що на їх плечах спочиває велика частина важкої відповідальности, яку ми всі двигаємо, щоб забезпечити тривкий мир та зберегти безпеку Злучених Держав. Але 375,000 старшин і вояків, які працюють над тим, щоби з Повітряних Збройних Сил зробити незрівняну зброю миру, в цьому потребують повносердечної піддержки і заохоти від американського народу.**

**Микола Чубатий.**

# *Допомога українській культурі та виховання нових інтелєктуалів*

II.

(Докінчення).

Зовсім логічним є заключення, що без допливу нових кадр українських інтелектуалів, Україна не зможе виборoти собі права господаря на власній землі, особливо, колиб окупація українських земель червоними росіянами потривала довше. Та ніхто хіба не заперечить, що важливішою справою є рятування від знидіння та уможливлення творчої культурної праці для вже готових духових лідерів українського народу. В економії нації мусить бути стисло означена гієрархія потреб: яка справа є першою, а яка наступною. Це не значить, що ця друга наступна справа мусить бути часово наступною, що її треба відкладати. Навпаки це значить, тільки, що в справі рятування та збереження української культури мусить бути пляновість, а не доривочність. Усталивши плян потреб української національної культури слід його рівночасно виконувати. То саме відноситься до корисної праці інж. Кішки, про яку хочу додати кілька своїх завваг.

Працю інж. Кішки вважаю дуже корисною тимбільше, що сама його особа відома мені давніше з моїх праць на терені міжнародної католицької організація „Пакс Романа". Його праця була корисна та конструктивна. Великим здобутком в праці інж. Кішки вважаю це, що він один із нечисленних українців, що потрапив найти доступ до чужинецьких впливових кол та їх заінтересувати справою допомоги майбутнім українським інтелектуалам.

**Допомога Студентству чи Виховання Лідерів.**

У своїй теперішній місії інж. Кішка ставить собі завдання заінтересувати не тільки американсько-канадійські впливові чинники, але також американських та канадійських українців справою підховання нових провідників української нації. З дотепіршних писань шановного автора виходить, що не йде йому про допомогу студентству взагалі, бо це окрема справа, яка жде свого пекучого вирішення. На терені Німеччини найшлося нині біля 3,000 української академічної молоді, себто біля 80% усеї тої молоді поза Советами, яка конечно потребує допомоги, коли не має бути втраченою як резервуар української інтелігенції. Інж. Кішці йде тільки про виховання лідерів, специяльно оточених опікою на університетах латинських та англосаських націй. Справа це незвичайно важна, що стала в останніх часах прямо віссю навколо якої обертаються всі виховні питання Америки.

Пошукування за лідерами та їх належне виховання це річ основна для життя кожної нації, зокрема для української. Немає сумніву, що багато невдач український нарід зазнавав дотепер та зазнаватиме на найбутнє, коли не подбає про виховання лідерів, витренованих на західних університетах, що знали б країну та людей свого місця образування. Відповідно приспособлені вони мали б повернути між свій нарід для конструктивної праці для України.

**Що потрібне для виховання духового лідера.**

В засаді ця ціль абсолютно заслуговує на труд і витрату гроша, які напевно повернуться з високою дивідендою. Коли виховання майбутніх українських лідерів має бути в економії української нації поставлене на перше місце зараз після допомоги чинним творцям української культури, то мусить бути вирішена низка справ, які дадуть, якщо не абсолютну, то принайменше моральну певність, що дана людина кваліфікується на лідера та що в данім окруженню вона буде вихована на лідера українського народу.

Першою є справа вибору кандидатів на спеціяльне образування серед тисячів української молоді. Немає сумніву, що кандидати не можуть бути вибирані тільки з поміж припадкових, нечисленних еміґрантів, що опинилися нині поза головним резервуаром української молоді на терені Німеччини та Австрії, але мусіли б бути вибирані там на місці, серед студентів Українського Вільного Університету та других наукових установ, що мають контакт з українською молодю, її обсервують та могли б видати компетентний осуд про кандидатів на майбутніх лідерів. Річ природна, що того не можна досягнути без співпраці з відповідальними науковими колами в Европі, передусім в Німеччині, бо там їх є подавляюча більшість.

Другою основною справою стає місце виховання стипендіятів української нації, майбутніх лідерів. Немає сумніву, що не всі країни латинської культури надаються на це. Певно, що коли йде про приміщення студентів скитальців на студії взагалі, щоб не марнувалися, то кожна західна країна до того відповідна. Коли ж йде про доцільне виховання лідерів українського народу, то не кожна країна до цього підхожа, особливо нині в часах домінування в світі демократичних ідей та народів англосаських.

Третя незвичайно важна справа це запорука, що молода людина, у віці 18-20 літ, пішовши на чужий університет, в чуже середовище, не відчужиться від украніського народу, але лишиться усею душею при нім та його ідеалах. Бо тільки людина горячого привязання до поневоленої батьківщини, може бути її лідером та корисним робітником.

Морально-національна сторона виховання будучого лідера це справа першорядного значення. Але не менше важлива теж друга справа: де і коли той майбутній український лідер набере знання про Україну, коли 4-7 років мав би перебувати тільки на студіях закордоном. Добре, коли він буде інженером, лікарем, природником, бо всюди на світі ці вселюдні науки подаються однаково; на великих західних університетах навіть краще, як на краєвих.

Одначе, де набере знання про відповідні українські науки та мистецтва українець історик, літерат, ґеограф, економіст, соціолог, музик, письменник, маляр, етнограф, правник і т. п.? Яким він може бути лідером українського народу зі знанням тільки закордонного університету? Другі народи ту справу розвязують в той спосіб, що така талановита вибрана одиниця перші роки студій відбуває в рідній школі, а на другу частину студій виїздить закордон, на чужий університет. Немає сумніву, що такий самий спосіб нам треба вибрати. Вибраний кандидат мусів би хоч два роки студій відбувати на Українськім Вільнім Університеті, там показати свої талани та після того як стипендист виїздити на студії закордон.

Вкінці лишається справа практичного переведення на терені Америки та Канади корисного пляну інж. Кішки. В однім із українсько-американських часописів читали ми, що інж. Кішка пропонує створення нової „Фундації для Закордонних Студій та Наукових Дослідів". Чи потреба творити нову фундацію та чи американські українці витримають кілька подібних фундацій, над тим можна б дискутувати. Одначе в самій поданій назві є вже трохи неясностей. В першу чергу не слід мішати наукових дослідів з вихованням лідерів. Наукові досліди це компетенція наших наукових установ, отже в першу чергу Наукового Товариства імени Шевченка, що має згуртувати всіх вчених східної та західної України на скитальщині для наукових дослідів. В Америці має бути утворена навіть філія НТШевченка. Така сама філія плянується для .Південної Америки. Всі вони, одначе, будуть залежні у своїй праці та наукових дослідах від централі НТШ в Европі. Матеріяльною базою для них має бути Українська Культурна Фундація, тому немає потреби вводити неясности в організацію українських наукових дослідів.

Моя думка є, що можна б створити в Америці окрему стипендійну Фундацію, з виразною ціллю надавання студійних стипендій для талановитих українців по всему світі. Така стипендійна фундація могла б обєднати навіть відокремлені стипендійні фонди, що вже існують в Америці. Можна б теж утворити тільки стипендійну секцію при Українській Культурній Фундації. В цім останнім випадку була б співпраця з українськими науковими колами більше запевнена.

Одна чи друга розвязка не робить різниці, коби тільки найшлися люди, що дійсною та щирою співпрацею бажали б допомогти цій справі. На всякий випадок, без стислої співпраці з українськими центральними науковими установами в Европі важко буде виконати зрештою дуже корисний плян інж. Кішки та досягнути бажану ним ціль.

## ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

Київська „Радянська Україна" з 4-го червня 1947 надрукувала листа „депутата Верховної Ради СРСР" М. Рильського п. з. **„Пасажир — теж людина".** Лист відкриває дещо з відносин в закритому „залізною заслоною" большевицькому „раю" в Україні. Передруковуємо його в цілости і без коментарів:

Шановний товаришу редакторе!

Прошу Вас надрукувати цього листа.

Мені часто доводиться їздити приміськими поїздами лінії Київ—Тетерів. Поїзди ці складаються переважно з товарних вагонів, — хай і так, труднощі повоєнного часу! Хоча дивно, що ці труднощі виросли в 1947-му році супроти року 1946-го, коли пасажирське сполучення на вказаній лінії поставлене було значно краще.

Але з товарними вагонами доводиться миритись — очевидно, тут є поважні причини, яких ми, звичайні пасажири, не знаємо. Що ж... Одначе несміліва справа поставити в тих вагонах сякі-такі деревяні лавочки, очевидно, здалася комусь надзвичайною розкішшю, і людям доводиться їздити в тих вагонах за принципом — „сідай, на чому стоїш". Цього мало: залізничне начальство вважає зайвою розкішшю навіть приступки, східці до цих вагонів, і біля них теліпаються якісь стремена, більш придатні для повітряних циркових гімнастів, ніж для жінок з дітьми, стариків та й взагалі звичайних людей, що їздять цими поїздами на роботу в Київ, обробляти приміські городи під Києвом, а то й перебути день відпочинку десь серед природи.

Я написав цього листа, щоб нагадати залізничному начальству (для залізничників, до речі, в кожнім такім поїзді є класний вагон), що, як сказав один письменник. „Пасажир — теж людина"! Хотілось би повірити, що цей лист дасть якісь наслідки.

**М. Рильський,**
депутат Верховної Ради СРСР.



**Ол. Луговий.** **Права застережені.**

# Дажбожі Внуки

## I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

86)

Потребували ще чотирьох, а бодай трьох робітників. Ісляндець здибав собі якогось німця. Решта найнялося просто з дороги, ніби українці, волиняки. Закидали з російська, хоч по українськи говорили зовсім не зле. Призбиралося до молочення повних чотири секції. По два дні на чвертку, й то роботи на пять тижнів. Обчисляли, що молочення вистане на сорок — сорок пять робочих днів.

Святкуючи, кожний помазав колеса, припасував упряж, гуртом понакладали на вози ріштування, щоб рано не заводитися. Ростислав тільки приглядався.

По звичці українських фармерів у четвертій у Ставровичів ніхто не зривався. Вставали перед пятою, годували й упряжили коней. Жінота за той час прилагоджувала снідання. По шестій снідали. Виїздили все перед семою. Гудіння машин у полі вже чулося по дальших сусідах, коли у Ставровичів ще не снідали. У людей ще працювали, як у Ставровичів повечеряли. Пізніше пів до возьмої у полі не барилися. Хіба що на фармі зіставалося пару возів снопів і треба було перетягати машину. Тоді записувалося надурочний час, „овертайм". може коли перешкодить дощ, от і будуть повні дні. В полі працювалося одинадцять годин. Робітники вдоволялися, радо слухали. Тим більш, що поза харчі й вищу заплату, на увесь час молочення кожний робітник діставав безплатно по дві пачки тютюну й книжочці папірців тижнево. Страта невелика, за те велике вдоволення робітникам. Не відраховувалося за харчі у свята й слотливі дні, робочих днів — ні обід ні вечеря не обходилися без чарки, чи пляшки пива. Цінив господар робітників, робітники цінили господаря.

Ростислав господарював коло хати. Розносив коням сіно чи овес з ячменем ще загодя. Більше часу провадив коло машини. Ірина два рази денно вивозила, з котроюсь дівчиною перекуску. Зрештою, обоє приганяли дійні корови, з поміччю Дружка з братією, доглядали огера, лошат. Коло машини він звільняв на перекуску робітників, що якраз скидали снопи. Зразу гатив, як будь, по три й чотири наraз, аж тесть накивав на нього пальцем. А Залужний пояснив, що забиватиметься машина, зерно не вимолотиться. Подивився, як скидав робітник з другого боку — і собі взявся на той спосіб. Скидав і по пів воза. Скидає, згребе солому з помосту ріштування і відїздить. Ірина загляне, бух — що тримала в руках на землю, вхопить вили й бігом за возом. За нею писка, що все ганяли зайців поміж штуками, або вовтузилися коло машини. Поможе дружині спопитися на віз, стають рядом, повискакують на віз пси. Добрі коні біжать, а молодята виспівують, аж пси починають дружно підтягати! Поки прийде в поле робітник — нашпурляють повен віз снопів і без помічника, часом вже їдуть.

Гарно чулися молодята, тішилися життям, працею. По короткому напруженні в роботі — мязі ніжилися, наливалися більшою міццю.

Ірині ніхто не міг нічого наказувати. Слухалася одної істоти у світі — свого Любчика. Він не менше слухав її. Чим далі — ставала надміру боязливою. Коли Ростислав працював без неї — їй починало здаватися, що воно щось не гаразд. Віз перевернувся, скочив і ногу вивихнув, заступився, з огера впав! Мало що може притрапитися, — він такий непосидючий! І зайці видавалися Ірині небезпечними для її чоловіка звірятами. Ого! Хіба зайця не можна перестрашитися? З усіх сторін її Ростиславові загрожують небезпеки!

Ростислав дружину розраджував, заспокоював. На день два помагало. Почав він їздити автом до недалекого, миль за пять перестанку — не помогло ніщо! Твердо заявила, що одного його не пускатиме! Їздила з ним, станеться що — то обом!

З того всього батько хотів перевезти їх до міста. Хай собі дивиться доня на свого Любчика днями й ночами. Хоче — мотузом його до себе привяже, аби й ланцюгом прикує до себе, батько не дбає! Їхати до міста — Ростислав не погодився. Час гарячий, погода служить, а він буде без діла! Психіку залюбленої дочки і дружини тесть і зять розуміли. Сама не втікла від дитини, по діточому думає, уроює собі всякі страхи. Казали їй, хай іде до мамів. Ірина плакала, говорила, що ні батько, ні Любчик більше її не люблять, хочуть збутися її. Вона поїде, вмре там, у місті. Пізнають тоді обидва, які вони до неї недобрі!

Що зіставалося діяти? Вволили її волю. Ростислав піддався зовсім під її опікунче крило. Не відпускала його від себе, робив щось він — і вона тут же, коло нього вешталася, любо жебоніла. Їхав де — вона з ним.

(Дальше буде).

# Під знаком Дражі Міхайловіча

## ВСЕСЕРБСЬКИЙ КОНГРЕС В ШИКАҐО ТА ВИБІР ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА.

Американські серби виявили свою політичну зрілість і своєю організованістю та відношенням до країни своїх батьків — Югославії випередили під деяким оглядом інші етнічні американські групи, що походять зі східньої та південно-східньої окупованої сьогодні большевиками Европи. Про це може посвідчити Всесербський Конгрес, що в днях від 28-го до 1-го липня відбувся в Шикаґо та у висліді якого створено „Сербське народнє представництво закордоном" головною метою якого поставлено захист ж и т т є в и х інтересів сербського народу.

Звідомлення про згаданий Конґрес, в якому взяло участь понад 3,000 делегатів, появились в деяких чужомовних часописах в Америці власне під заголовком, поданим вгорі. Бо конгрес справді скликано і він пройшов під знаком сербського національного героя Дражі Міхайловича, що керував цілою визвольною боротьбою сербів проти німців, опісля продовжував її проти большевиків, аж вкінці був підступно схоплений цими останніми та розстріляний.

Останні почини і організаційні успіхи сербів заслуговують тим більше на увагу, бо загальне положення серб дуже аналогічне з положенням українців, як на батьківині, так і розсіяних по світі. Теж американські серби своїм організаційним характером та взагалі своїм життям і наставленням до „старого краю" виказують велику аналогію з українцями.

Всесербський Конгрес, як згадано, відбувся в Шикаґо, в стейті Ілиной, в днях від 28-го червня до 1-го липня цього року. Його скликано за ініціятивою трьох найбільших американсько-сербських організацій, які практично обєднують всіх американських і канадських сербів. Цими організаціями були: 1. „Сербський Народний Союз", що з кінцем 1946 року нараховував понад 600 відділів, в яких зорганізовано 15,257 членів. 2. „Сербська Народна Одбрана", організація культурно-політичного характеру, що теж обєднує більшість сербів в Злучених Державах і Канаді. 3. Сербська православна епархія зі всіми своїми парохіями і братствами в Злучених Державах і Канаді.

Ініцятива цих трьох найбільших і центральних сербських організацій на американському континенті мала повний успіх. На їх заклик відгукнулись численні сербські допомогові, культурно-освітні, громадські, доброчинні, церковні і т. д. братства та організації, практично все „сербство" в Злучених Державах і Канаді, за виїмком кількох цілком незначних комуністичних, чи комунізуючих групок, які не мають жодного значення в загальному сербському житті в Злучених Державах і в Канаді.

Як уже згадано, сербська іміграція в Америці своїм соціяльним походженням та своєю організаційною побудовою схожа на інші етнічні групи в Америці, головно словянські. „Сербський Народний Союз" це така сама організація, як „Український Народний Союз". Сербською „Свободою" в Америці є щоденник „Американски Србобран", що появляється в Пітсбурґу, як офіціяльний орган „Сербського Народного Союзу", що теж існує вже понад 40 років.

Як іде про порівнання між сербською і українською іміграціями в Америці, то сербська була настільки в кращому положенні, що вона мала сильну базу в „старому краю" і це вже від 1903 року і вона тим лекше зберегла національно-політичні та культурні традиції і звичаї аж до сьогодні. В Злучених Державах і в Канаді сьогодні можна зустріти багато товарств і організацій, майже „живцем" взятих зі Сербії. Рівночасно з безсумнівною і абсолютною вірністю новій американській батьківщині, серби свято зберігають тут теж спадщину сербської історії та сербської культури. „Сербська Народна Одбрана", сербський „Сокіл", товариства і братства св. Сави, творця сербства, Милоша Обиліча, що вбив султана Мурада, переможця над сербами на Косовому полі, і т. д., подібно, як наші товариства ім. Володимира Великого, Хмельницького та інших героїв української історії.

Сербська іміграція в Америці справді „раділа радощами та сумувала смутками" Югославії. Не диво, що трагедія країни під час і після другої світової війни потрясла до глибини теж американськими сербами. Завершенням сербської трагедії в Сербії і закордоном була трагедія сербського визвольного руху, яку він пережив зі смертю свого керівника і героя Дражі Міхайловіча. Під знаком ідей Міхайловіча відбувся теж і останній всесерський Конгрес в Шикаґо.

Конгрес, одобрюючи і піддержуючи всеціло закордонну політику президента Трумана і секретаря стейту ген. Маршала, прийняв одноголосно резолюцій, в якій стверджує, що:

„Між визнавцями справжньої свободи і прихильниками комуністичного розуміння свободи, які на ділі є її найбільшими ворогами, не може бути ані середини, ані компромісу, так як не може його бути між свободою і рабством, людською гідністю і її запереченням, між цивілізацією і варварством".

В резолюції дальше сказно: „Вірні ідеалам, з якими Злучені Держави приступили до війни, представники сербських організацій в Злучених Державах Америки і Канаді, відповідаючи на голос власного сумління та на заклики з багатьох сторін, перебрали ініціятиву створення Сербського Народного Представництва закордоном. В хвилину, як сербський нарід переживає найстрашніші хвилини своєї історії, вони вважали своїм святим обовязком зробити в своїй країні все можливе для обєднання свободолюбних сербських сил закордоном для боротьби проти насильного і нелюдяного режіму в Югославії та з метою створення там такого режіму свободи, який існував в Сербському королівстві перед першою світовою війною".

Критикуючи режім „чужинця Йозефа Броза-Тіта", резолюція заявляє, що „шлях, яким пішов сербський нарід під проводом безсмертного героя і мученика Дражі Міхайловіча, являється святосавським шляхом, вказаним всіма впавшими борцями та по якому треба йти до перемоги"

Серби шанували своїх національних героїв. Їх столітня боротьба за визволення йшла під знаком св. Сави, царя Лазара, убитого на Косовім Полі, та Милоша Обіліча, месника за Сербію. До цих легендарних героїв тепер зараховано і Дражу Міхайловіча. Ніхто не сумнівається, що думки, висловлені в резолюції представників американських сербів, є думками та задушевними мріями і цілого сербського народу на батьківщині.

В діловій частині резолюції подається імена вибраної конгресом першої клітини сербського народного представництва закордоном. Між ними немає ані одного американського громадянина. Конгрес вибрав тільки тих, хто активно боровся за сербський нарід та за Югославію під час війни. Між вибраними подибується такі відомі імена, як Слободана Йовановича, бувшого предсідника сербської Академії Наук та предсідника сербського уряду на вигнанні; епископа Ірінея Джорджевича, Милана Габриловіча, провідника сербської хліборобської партії; Адама Прибичевіча, провідника незалежної демократичної партії та члена Національного Комітету при Дражі Міхайловічу, який теж разом з ним борвся в Сербії. Між вибраними є дальше: Живко Топаловіч, провідник соціялістичної партії і член Національного Комітету Дражі Міхайловіча; Милош Бобич, бувший посадник Білгороду та один з керівників радикальної партії; Констянтин Фотич, бувший посол в Злучених Державах і член Національного Комітету при Дражі Міхайловічу; Іван Джонович, один з кращих сербських публіцистів, бувший посол і член Національного Комітету Міхайловіча; Младен Жуйовіч, один з найблищих співробітників Дражі Міхайловіча та член його Національного Комітету від самого початку боротьби четників; проф. Слободан Драшковіч та інші, загально відомі сербські патріоти.

Сербський Конгрес взиває рівночасно всі сербські політичні і громадські організації та поодиноких діячів виказувати постійно допомогу нововибраному представництву, та обіцюючи йому насамперед свою.

Американські серби виказали свій патріотизм і свою громадську зрілість. Створивши закордонне представництво сербського народу, вони зробили великий крок вперед в обороні сербського народу та в роботі для його визволення. Під керівництвом нового представництва поведеться тепер оживлену сербську визвольну політику, успішніша буде теж акція допомоги і оборони сербських скитальців, а інші національності, що входили в склад Югославії, іменно хорвати і словінці, теж матимуть з ким говорити та сконсолідувати загальну в и з в о л ь н у акцію. Сербський приклад заслуговує на увагу теж еміграції інших поневолених европейських народів, а українців зокрема.

# Світові події в дзеркалі преси

### „Східній Бльок" — як незаперечна дійсність.

Андре Франсуа Понсе пише на цю тему в „Ле Фіґаро" з 12. липня: „Поведінка Росії у відношенні до держав-сателітів, які хотіли взяти участь в Конференції у Парижі, розвіє, без сумніву, ілюзії тих, які вперто відмовлялися вірити в існування „східнього бльоку" і твердо надіялися, що керівники московської політики повернуться до кращих сантиментів. Згоди прийняти запрошення — на Парижську конференцію, прим. Ред. — яку з а с в ід ч и ла Чехословаччина, після Фінляндії і Угорщини, були здушені Кремлем з такою строгістю і брутальністю, про яку ніщо не може дати уяви, Якщо б це не був спосіб, в який Гітлер, колись трактував Шушнінга й президента Гаху... Із цього бачимо, що це не є в дійсності довіря, взаємна пошана, спонтання приязнь, які творять цемент східного бльоку... І рівночасно не менше ясно виявляється, що СССР має цілком особливий спосіб розуміти свободу, незалежність і суверенність малих держав, які він нібито боронить.

Як заперечувати, після цього, що Москва не пре до розподілу Европи на два табори і не робить усе можливе, щоб пожерти її? Парижська Конференція — пощо дурити себе! — являється в дійсності тяжким епізодом, якщо не рішальним моментом, після війни. Чи має Росія таке велике довіря до своєї сили? Ні! Але вона вірить у слабість своїх противників, у їх труднощі, у їх нерішучість, у поміч, яку комуністична справа находить у лоні їх власних народів".

### Сталін — Гітлер.

(УБІ). З приводу відкриття Парижської Конференції (12. липня), французька преса присвячує особливе місце Чехословаччині, яка згодилася була взяти участь на цій конференції, але в останній хвилині, на наказ Москви, мусіла відмовитися від цієї участи. „Л'Орор" з 12. липня такими драстичними словами малює цей факт: „Чехословаччина була цілком звичайно закликана до порядку. Пан президент Гаха — я хочу сказати пан президент Ґоттвалд — був покликаний до Берхтесгадену — я хочу сказати до Москви — і Гітлер — я хочу сказати Сталін — закликав його, просив в імя Бога, грозив, щоб у ніякому разі не висилати представників до Парижу. Благав, закликав, а після того грозив". А відкликаючи своє рішення, „червоний цар зажадав, щоб нове рішення було повзяте одноголосно. Чехословаччина перетворилася в російську колонію. І так розуїє пан Молотов незалежність націй".

На цю саму тему пише „Л'Епок". „Якщо, що є правдоподібним, офіційний ж у р н а л французької к о м у н і стичної партії є розповсюджуваний у Чехословаччині, то це число повинно виглядати їй гірким і насиченим трагічною іронією. Бо нігде не знають краще, як у Празі, що це означає „Мюнхен". І це не є можливим, щоб чеські патріоти, а на їх чолі президент Бенеш, не переживали в цю хвилину з болючою емоцією години з осени 1938 і весни 1939, підчас яких були пожертвовані спершу незалежність їх батьківщини, а опісля й саме існування в користь чужого імперіялізму".

### Похорони.

„Ла-Лібр Белжік" з 12. липня пише під повищим заголовком: „На цей раз договори з Потсдаму є мертві, і то добре мертві: їх похоронено в Парижі минулого тижня. В Потсдамі, тому два роки, розійшлися як приятелі. В Парижі, тому 8 днів розійшлися з погрозами на устах". Совети, торпедуючи конференцію трьох, викликали чотири реакції, які вони мусіли предвидіти. „Вони спровокували розбиття на дві частині в самій Німеччині й лінія Елби одержала значіння висуненої наперед границі СССР. Вони провокують створення федералізму в трьох західних смугах, який доведе скоріше чи пізніше, можливо вже й у наступному році, до західньої федеративної республіки, зі столицею у Франкфурті. Вони відтрутили Францію, яка, зрікаючися своєї ролі чесного маклера (посередника), мусіла оптувати в користь західних потуг. Самі ж вони сприяли створенню того бльоку націй заходу, до створення якого вони намагалися дотепер недопустити. Накінець, вони поставили в дуже смішне положення СЕД, або німецьку соціяльно-комунітичну партію. Від місяців ця партія горлала на цілий рот, що спасення прийде від Совєтів і тільки від них; а сталося цілком навпаки". „Одна річ стала ясною: фікція про неподільну Европу погребана, погребана й фікція про один світ... Схід і Захід є двома реальностями, зя кими політика мусить у майбутньому числитися".

### Чи поділ світа остаточний?

Коментуючи фіяско Парижської Конференції „Трьох" (2. липня 1947), „Журнал де Женев" пише: „Але, хотячи за всяку ціну розбити (конференцію — прим. ред.), донбродій Молотов оскаржував Францію і Англію в тому, що вони хочуть наложити геґемонію на малі нації, накладаючи їм економічні контролі, і він закінчив закидуючи їм, що вони хотять поділити Европу. Слабість якоїсь позиції виказується часто в якості арґументів, якими користувався добродій Молотов показують, що американська ініціятива поставила його в дуже делікатне положення. Силою недовіря, Сов. Союз працює для своєї власної ізоляції і, через протиудар, для обєднання західних країн, без того, щоб через це скріпити свій авторитет на всіх теренах, які ще стоять під його окупацією. Він поповнює похибку, що ставиться навпоперек цієї великої течії, яка змагає зблизити нації навіщені війною. Замісць того, щоб грати карту світової співпраці, він остався при пережитій системі сфер впливу. Можна ще мати надію на майбутню зміну, коли він побачить, що ця система не може дати ніякого субстанціяльного результату".

Швайцарське „Ді Вельтвохе" з 4. липня, гадає, що положення не є ще цілком безвиглядне. Пердумовою до европейської санації є обєднання Европи, навіть і без Росії, та створення з неї економічної єдности, бо тільки обєднана Европа, при помочі Америки, зможе витворити здорвий економічний стан, а в здорових економічних умовинах не може процвітати комунізм. Прикладом можуть послужити всі країни, де існують упорядковані економічні відносини. „Але якщо для Росії не має більше ніякої можливости з д о б у т и собі вплив обхідним шляхом через комунізм, тоді остається для Росії, щоб осягнути цю мету, тільки отверта війна. Але думати на війну, принаймні в сучасний момент, виглядає нам несеріозним. Бо якщоб росіяни навіть спромоглися, без того, щоб натрапити на замітний спротив, прорватися через Німеччину і Францію аж до Піринеїв, то така акція мусіла б так довго бути без всякого сенсу, доки американські війська стоять у Греції і Туреччині, відки вони загрожують Росію з боку й відки вони можуть цілу південну Росію аж до Москви, включно з нафтовими джерелами на Кавказі, перетворити в руїну".

Не вірить у можливість війни і „Журнал де Женев" з 10. липня. Малюючи надзвичайно згущену картину сучасного політичного положення, автор статті кінчає свої виводи таким несподіваним, і для нього самого, акордом: „Виглядає парадоксальним твердити, але це моє переконання, помимо всієї войовничої термінології, якою кишить ця стаття, що гра є завзята, але що спектр війни віддаляється від Европи. Він віддаляється в тій мірі, як ця набирає самосвідомости і, замісць ждати з фаталізмом підбою або рабства, вона бере у власні руки свою власну відбудову. І цей психологічний удар є кінець-кінців добрий, що його добродій Маршал хотів розгорнути".

Англійська преса з тривогою слідкує за розвитком світових подій. Тон цієї преси дещо більш спокійний від тону французької преси, але й ця преса, з малими виімками, вважає дуже серіозним сучасний стан світової політики. Проте вона не хоче вірити, що з Москвою, кінець-кінців, не можливо буде дійти до якогось мудрого порозуміння.

Аналізуючи сучасне міжнародне положення, „Таймс" пише: „Є цілком ясним, що арбітрарні поділи Европи могли б принести смерть хворій. Генерал де Голь не виявив досить мудрости в середу, коли то він завзивав Европу створити обєднання для того, щоб протиставитися Советському Союзові. На ідеологічних гаслах не можливо запровадити мир у Европі. Лікування буде мабуть повільним, але треба, щоб воно було загальним, бо тільки так буде певним".

### А советська преса?

Забираючи становище до відкриття Парижської Конференції, советський тижневик „Новое Время" пише: „Реакційні круги й підбурювачі до війни послуговуються цими нарадами, як екраном, з метою закрити свої темні наміри авантюрників, не маючи нічого спільного з інтересами миру, безпеки й добробуту їх народів. Не має сумніву, що американські кредити, уділені на справедливих умовинах, допомогли б країнам Европи скоріше устаткувати їх господарку, але це можливе тільки під умовою пошанування суверенности й незалежности цих країн. Але бо ця умовина не відповідає американським монополям, які боряться за панування над світом і хочуть без резерви диктувати свою волю іншим країнам. Та народи Европи, які скинули гітлерівське ярмо, дуже мало розположені прийняти панування нових претендентів на світову геґемонію".

Московське радіо, в свойому перегляді преси з 11. липня, принесло таку вістку: „Міністер зак. справ СССР заявив на днях, що національна напруга і внутрішне життя певної країни творять без сумніву вищий потенціял від усякої чужої помочі для піднесення Европи. Ці слова Молотова є цілою програмою, яку Сов. Союз акуратно переслідує і яку він якраз здійснює. Пляни Молотова, це наші робітники, які перевиконують норми продукції, наші селяни, які дають державі багаті збори, це всі чоловіки й жінки советські, які забезпечують нам успіх".

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

**Організація Самопомочі Нової Української Іміграції** подає до відома, що друга екскурзія відбудеться в **неділю, 3. серпня 1947** до Ботанічного Городу Ню Йорку. Бажаючих взяти участь у цій екскурзії просимо прийти точно в 1. год. попол. до Домівки Самопомочі, 33 E. 7th St., New York, N. Y. **Управа.**

# Що писала "Свобода" тому 40 років?

**1. серпня 1907 р.**

### ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПРИЇЗД ЄПИСКОПА.

Подаю до відомости всч. Отців Духовних і загалу українців, що Преосв. Сотер Степан Ортинський прислав на мої руки, як секретаря Головного Комітету, відомість, що виїздить в Америку дня 27. вересня кораблем „Кронпринц Вільгельм" з Бремен. Перед виїздом пересилає своє перше пастирське послання. о. П. Чаплинський, секретар Комітету.

### АМЕРИКАНСЬКА ЕМІГРАЦІЙНА КОМІСІЯ В ЕВРОПІ.

До Італії прибула зо Злучених Держав конгресова комісія для прослідження еміграційного питання не лише в Італії, але теж в інших країнах, з яких виїздять емігранти у великім числі до Америки, отже до Австрії й до Росії. У Неаполі поділилася комісія на дві секції: одна з них, з конгресменом Дидлинґом на чолі, виїде до Риму, а друга під проводом нюйорського конгресмена Беннета огляне південні сторони. З Італії поїде комісія до Австрії, отже мабуть і завитає до Галичини.

### УКРАЇНЦІ З ГОНОЛЮЛЮ ПОВЕРНУЛИСЯ ДО САН ФРАНСИСКО.

У Сан Франсиско з причини політичних заворушень і робітничих страйків робота над відбудовою міста після землетрусу зовсім підупала. Страйк на електричних вуличних залізницях триває вже третій місяць. З Гавайських островів, з міста Гонолюлю, повернулися сюди три українські родини. Уряд давав їм землю по звільненні їх з плантацій, однак як вони кажуть, фарми там не оплачуються. Не зважаючи на такі вісті тепер вибирається туди більше українських родин. — Антін Тимцьо.

### ПОСВЯЧЕННЯ ПЕРШОЇ ЦЕРКВИ НОВОПРИБУВАЮЧИМ ЄПИСКОПОМ.

Оповістка: Торжественне посвячення гр.-катол. церкви св. Михайла у Савт Форк, Па., відбудеться на Лейбор Дей, в понеділок, 2. вересня 1907 р. в год. 10. рано. Чину посвячення доконає наш русько-американський епископ Преосв. СС. Ортинський. Питсбурський хор під орудою І. Костюка буде співати підчас торжества. — За Раду Церковну: о. М. Підгорецький, Мих. Булик, Мих. Яценко.

### ОГОЛОШЕННЯ.

Українське Колонізаційне Бюро, 633 Павел Ст., Ванкувер, Бритиш Коломбія, в Канаді, призначило десяту частину доходу на народні цілі. Ціни землі дуже приступні. Ю. Сиротюк, менаджер; Мир. Стечишин, секр. — Тані шифкарти! З Ню Йорку до Кракова коштує шифкарта $15.00. Продає Т. Грицей, 24 Белмонт Евеню, Нюарк, Н. Дж. Тут можете полагодити теж справи військові, процесові і спадкові.

# Леґенда про Пилата

Горе вам, люди чесні і добрі, коли служите неправді й підлоті! Горе вам, чи служите ви в злій, чи добрій вірі.

Ні, тричі горе тим, що служать у добрій вірі! Вони бо подібні золотим кайданам на невільнику, подібні вівцям, що живе мясо роздирають.

Вони подібні Пилатові, що віддавав Христа на муки й прилюдно вмивав руки на знак своєї невинности.

Образ це гідний найвищої погорди, найбільшого гніву Божого. Чи знаєте, яка доля судилася Пилатові?

Пилат віддав Христа жидам на муки й рік: „Я невинний! Самі-сте того прагнули!" Потім узяв води, вмив привселюдно руки й пішов на обід, наче нічого не сталося.

Сталося одначе, що, бачучи його, втікало все, як від гадини їдовитої.

Слуги, невільники умирали перед ним. Навіть ветеран-леґіонер, що ніколи нічого не лякався, і той затрясся, побачивши свого пана, й уперше за життя своє збіг зі стійки.

Пилат попрямував спочатку на високий дах своєї палати, де у вечірнім холодку сиділа його жінка. Побачивши чоловіка, перенята несвідомим таємничим перестрахом і огидою, крикнула вона пронизливо й стрімголов кинулася з даху. Заки долетіла до землі, розбилася її голова об гострий піддашок палати.

Пішов Пилат опісля до покою, де в колисці, висланій пухом, спала його єдина дитина — немовлятко. Та коли батько нахилив над нею лице своє, дитина розплющила очі, посиніла й глибоко зітхнула. За хвилину тільце її було вже холодним, застиглим трупом.

І положив Бог знак на груди Пилата, прокляв життя його і смерть його, душу його й тіло його, гірш, ніж Каїна.

Каїн бо, забивши брата, не вмивав рук своїх з крови, чув вину свою, втікав і ховався..

А той, що правду чисту віддав у катівські руки, скидав зі себе відповідальність за свій учинок. І от усяка правда відступила від нього; все чим жив, пишався й дихав він, покинуло його навіки.

Родина його зникла, як марна тінь. Цісар з ганьбою вигнав його зі служби. Навіть родинне місто, куди він був сховався, викинуло його з мурів своїх.

Довгі лта блукав він по світу, волочучи за собою тягар ненависти й погорди людської.

Вкінці, постарілий передчасно, хорий і збідований, сів він при битім шляху, благаючи у прохожих шматка хліба.

Та побачивши його, навіть наймилосердніші серця робилися тверді як ремінь. Навіть невинні дівчата й жалісні молодиці кидали в нього камінням.

А коли нарешті вмер, хтось зачепив гаком за ногу його трупа, кинув у яму й засипав піском та камінням. Та вже на другий день труп лежав на давньому місці: земля не приняла його у своє лоно.

Стягнули тоді прохожі купу тернини, будяків і ломачча, кинули на неї трупа й огонь підложили.

Купа одначе згоріла, а труп посеред неї зостався холодний, як камінь, цілий і непорушний.

Тоді привязали йому каміння млинове на шию, на руки й на ноги, й кинули в бездоню морську. Від тягару каміння повривалися конопляні шнури. А труpа одначе глибінь морська не приняла у своє лоно. Як ганебна пляма нашої планети, пливає він і досі по океані.

# Найглибша печера в світі

Над рікою Ізерою, на південний захід від міста Ліону у Франції, є гориста околиця знана під іменем Ґран Шартре. Цю околицю почали звідувати дослідники печер, щоб прослідити печеру, знану тепер під назвою Дан де Кроль. Вона звісна була вже від 1899 р., але щойно цього року докладно прослідив її французький дослідник печер („спелеолог") Пієр Шеваліє, президент клюбу Слелео-Клюб Альпен де Ліон.

Печера Дан де Кроль глибока на 2,193 стіп і її вважають тепер за найглибшу в світі. До часу її прослідження Італія мала першенство в спелеології, бо саме в Італії коло міста Верони, відкрито найглибшу досі звісну Велику Печеру Прети, глибоку на 2,123 стіп.

Прослідженням печери Дан де Кроль займався Шеваліє разом із своєю жінкою, очевидно при допомозі цілої громади інших науковців. Щоб до неї дістатися, треба наперед вийти на вершок гори, високої на 6,776 стіп. У дні 25. травня б. р. Шеваліє запросив двох американських журналістів, а це Джана О'Рейлія, кореспондента щоденника Ню Йорк Гералд Трібюн і Вилйема Чапмана з тижневика „Тайм" маґазин і з ними вибрався в дорогу.

Оба кореспонденти прийняли запрошення в добрій вірі, не знаючи, які труднощі ждуть їх по дорозі. Вони мусіли наперед видрапатися на гору до висоти 6,000 стіп, а щойно прийшовши до отвору печері мусіли ступнево спускатися вділ при помочі наперед попричіплюваних дротяних драбин. Крім цього час від часу треба було спускатися шнурами зі злому до злому. По дорозі ночували два рази, кількакратно западали в обморок внаслідок вичерпання, варили обіди, вечері й снідання, переходили на милю довгі підземні хідники й кімнати зо сталактитами і сталагмітами, лазили рачки, або зігнені в каблук, і щойно в такий спосіб дійшли до цілі.

На горі над печерою розложилася табором друга половина подорожних - спелеологів, які помагали тамтим, що спускалися в глибину. Опісля ці з табору помогли печерникам видобутися назад на поверхню.

Під час спочинку на поверхні Шеваліє показав гостям череп старинного медведя, який попав у печеру і там пролежав 200,000 літ. З гумором оповідав він як це було можливо медведеві зайти в печеру і попасти в одну з підземних кімнат, щоб опісля дати свідоцтво старинности цього дива природи. Коли подорожні запиталися Шеваліє, що він думає робити після того, як уже докладно розкрив тайну печери Дан де Кроль, він відповів: „Пошукаю собі іншої печери для прослідження".

ПЕРЕДІСТОРИЧНА ЗНАХІДКА. — Джордж Вайтекер (зліва) і Карл Соренсон, в Американського Музею Природничих Наук, підносять вгору камінний бльок з Тріасичної доби, в якому находиться скелет малого дінсавра, який жив перед 200,000,000 літами. Науковці найшли ще пять інших кістяків в околиці недалеко Линдрит, у стейті Ню Мексику.

# Шукають своїх рідних

**УВАГА:** Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є, дана особа.

**ГРУПА — ЛИСТИ ДО:**

10,668 Островська Наталії від Берегуляк Остапа з с. Добрівляни (Дрогобич).

10,669 Бойчук Михайла від Федик Федора з с. Бабянка (Товмач).

10,670 Луник Анастазії, Дума Агафії з с. Старе Село (Рава Руська) від Серафин Степана.

10,671 Дарчук Василя від Дарчук Петра.

10,672 Улицький Остапа і Ліди від Антонович Марії.

10,673 Білинський Івана, Осипа і Анни, діти Леся від Височанський Осипа.

10,674 Матковський Івана і Анни з с. Мохнате (Турка) від Матковський Володимира.

10,675 Щерба Олекси і Олени з с. Угорка (Ярослав) від Щерба Григорія.

10,676 Водославський Федора з с. Калинці (Товмач) від Водославський Миколи.

10,677 Шлойда Степанії, Пуцейко А. з обл. Мінськ від Шлойда Олекси.

10,678 Яремко Володимира і Антона з с. Довгомостиська (Мостиська) від Яремко Івана.

10,679 Грицишин Миколи з с. Криве (Бережани) від Грицишин Катерини.

10,680 Длугош Павла і жена Бойко з с. Млиновець від Сенів Андрія.

10,681 Мицак Михайла з с. Топільниця (Старий Самбір) від Виджак Катерини.

10,682 До брата з с. Сусулів (Рудки) від Чех Михайла з с. Мости (Рудки).

10,683 Стасів Степана і Федора з с. Верчани (Стрий) від Душара Івана з с. Підгірці.

10,684 Дзюбанівський Леоніда, Володимира і Марії з с. Гребець (Тернопіль) від Дзюбанівський Андрія.

10,685 Вишиваний Михайла і Доськи від Вишиваний Івана.

10,686 Николайко Михайла, Луцишин Параски з м. Бурштин (Рогатин) від Дзьобак Анастазії (Підкович).

10,687 Тетар Федя і Анни з с. Стрілки (Старий Самбір) від Самар Івана.

10,688 До рідних і знакомих від Залеський Степана з Калуша.

10,689 Просить о афідевіт: Наконечний Василь, літ 29, самітний дипл. інжинір кораб. будівництва, фотографія залучена.

10,690 Сетник Михайла з с. Ракова (Сянік) від Сетник Осипа.

10,691 Яблонський Михайла, Ґрескот Павла, Гавриїла і Анастазії з с. Беньковa (Турка) від Яблонський Степана.

10,692 До односельчан з с. Кийданів (Бучач) від Монастирський Ярослава.

10,693 Процик Василя з с. Шишаки (Жовква), Білецький Сильвестра, Музика Анни від Мельник Серафими (Мельничук).

10,694 Терлецька Анни від Роґодзінська Анни з с. Лібухів (Самбір).

10,695 Вишинський Володимира, Ґені, Анни і Томи від Вишинський Петра з с. Свальова (Чортків).

10,696 Городиський Тараса з с. Горошів (Заліщики) десь на скитальщині від жени Єфемії.

10,697 Теребенець Івана, Катерини і Анни від Теребенець Михайла з с. Цитуля (Ярослав).

10,698 Іванило Теодора з с. Черче (Рогатин) від Клим Марти.

10,699 Клим Луки, Бердей Григорія з с. Суковате (Сянік) від Клим Анастазії.

10,700 Піхурко Марії, Сидорак Марії, Козачок Осипа і Івана з Яричова Нового від Яйко Анни.

10,701 Пелікан Алфреда і Мирона від Почонтек Олександри з с. Курчан (Перемишль).

10,702 Козоріз Е. з Калуша від Козоріз Мирослава,

10,703 Нестор Олени від Перун Анни (Мулява) з с. Ославиця (Сянік).

10,704 Королевич Василя з с. Маркова (Підгайці) від Королевич Степанії.

10,705 Стругар Маковія від Стругар Марії (Савчук) з с. Станівці Дол. (Буковина).

10,706 Патрун Марії з с. Фірлеїв (Станиславів), Миць Софії від Кічула Бронислави.

10,707 Шедний від Коблєнський Мирослава зі Самбора.

10,708 Бичковяк Анни (Рилик) від Бичковяк Розалії з с. Середниці (Лісько).

10,709 Сухар Григорія з с. Нанчівка (Турка) від Сухар Василя.

10,710 Галелюка Івана з с. Гаї Нижчі (Дрогобич) від Галелюка Осипа.

10,711 Ільків Петра з с. Угерці Вин. (Рудки) від Ільків Софії (Шереєв).

10,712 Козик Миколи з с. Сливниця (Самбір), Лещишин Миколи і Михайла, Іванишин Івана з с. Сушиці від Лещишин Петра.

10,713 Дубляник Івана з с. Княжолука (Долина) від Дубляник Ольги з с. Чорґани (Стрий).

10,714 Кузіна Марії з с. Люблинець Ст. від Кузіна Панька.

10,715 Трильовський Петро, син Кирила з Коломиї просить виборців свого батька допомогти йому з жінкою і 12-літ. сином виїхати до Злучених Держав або до Канади.

10,716 Козловська Анни від Масляник Юрка.

По інформації писати до:

**United Ukrainian American Relief Committee**
**P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.**

В запитах просимо конечно подавати групу і число.



ТАРЗАН, ч. 1654. Невільниці велитня.



Коли Тарзан побачив жінки в дивачних строях, він затримався з зачудування.



Потім воини зібралися довкруги нього й закликали радісно: „Ти вбив його!".



„Хто ж ви такі?" — запитався Тарзан. — На це відповіла наймолодша: „Я його жінка, а оті другі були його жінками, а тепер вони його невільниці".



Саме тоді велика тінь затемнила вступ до дверей.